

(א) מענית כא: צ"ב כח: (ב) גיטין (סא, א), (ג) ליקמן (מא), ד' ז"ל צפני ב"ד ופני בעלם שאלמו והועד צבעלו וכו' מהרי"מ (ה) נמלאת דזבים פרשה (ו) ס"א רביעית, (ז) ועין מהרי"מ מ"ש בשם ג'ון עד מיון אחר, (ח) ז"ל א"י רש"ש, ט' ע"ה מהרי"מ.

ג'יון הש"ס

גמ' איבא למעוטי זב מיטבי. עיין משנת רש"י סוף י"ד סיון לו ומשנת ר"מ אלשקר סיון ע: תוס' ד"ח (ברך ב"ב ע"ב) ולא ישרנו בו ועדיין שלו הוא. עיין ד"ה ש"ס ע"ב ע"א מוס' ד"ה אפי' בא"י שלו הוא עד לאחר סקילה. ע"י יש"ש דמלמלן (פסק ב' סיון כ"ג כסה"ד:

מורה רש"י

יריח גניחותיו. כשנגמ' גני ימים זה אחר זה קירב גניחותיו. שנגמ' ג' פעמים ביום אחד, לא על שכן (תענית כא) היו מועד מקל וחומר (ב"ב כח). גימורק עמו. טעמי ששמו על ר' יוסי (שבוין י"ד) ע"ס וקו, דבר ש"ס (ק"ו) ע"ס משקולת (שם ע"ב) פירושו עמו למת טעם לכל דבריו. שהיה מייבא את דבריו (גיטין שם) טעמי שהיה מביא טעם לדבריו כל עשה (בבב"ד לו).

רבינו הגנאל

אמר לו ר' מאיר ובה תוכיח שריחקה ראייתה טמאה, קרבה ראייתה טהורה. תורת הוב ג' ראיית, שני וזאת תהיה טומאתו בובב, וטומאתו בובבו היא תלויה ואינה תלויה בימים. בובבו רוב מלמד שמש"ס (ב"ב ראיית, ותורת הובה בימים, שני ואשה כי יובב זוב דמה ימים רבים, יובב ג' רבים ג' ואם ראתה אשה כמה ראיית ביום אחד אינה ובה עד שראתה ג' ימים. והוא שאמר ר' מאיר ובה תוכיח, שאם קרבה ראייתה ביום אחד ובה זבוב, כך השור א"ל נגמ' אחר כמה גניחות אינו מועד. ע"י וזאת תהיה טמאתו בובבו לימד כי טמאת הוב בראיות, וכן וזאת למעוטי הובה שאין טומאתה בראיות, ולא יתכן למעט מוחאת הוב מליטמא בימים ולומ' וזאת טומאתו בראיות ולא בימים, דקיימ' לן דכי ממעט קרא, מן הענין דברכה כותיה ממעט, והוא מפרש, מרבה טמאת הוב בראיות ביום אחד, ממעט טומאת הובה מראיות ביום אחד. ולא יתכן לפרש ולמעט ימים, והוא מרבה ראייתו שלוב שוקביץ אותו לויבת. אמ' ב"ב נחמן הלכ' לו, והלכ' כר' מאיר בהם דאמי איהו תם שתינוקות ממשמשין בו ואינו נוגע שהרי ר' (ויסין) מודה לו. ואסקינן ליה דר' יוסי נמוק עמו, פי' תורתו עמו, כלומ' תורתו גמרא ברורה מסורת בירו. איבעיא ליה שלשה ימים דקתי ליעודי תורא או ליעודי גברא. למאי נפקא מינה, לאייתו תלת כיתי שהרי בחד יומא, ביום רביעי, ואשהירו דנגח האי תורא בחד בשבא, ובתרין בשבא תורא אחרונא, ובתלתא בשבא תורא אחרונה, או אמרת ליעודי תורא, אע"פ שהי' כיתות ביום רביעי נעשה השור מועד וכל מה שיגח מכאן ולהבא נוק שלם משלם. אבל אי אמרת ליעודי גברא, בענין להיות זו העדות כעין התורה לו כדי להזהיר לשמור את שורו, יכול בעל השור לומר: שעד

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

ריחק גניחותיו. ג' ימים: חייב כדכתיב [שמות כא] תמול שלשום: **ריחקה ראייתה.** ג' ראיות ג' ימים טמאה ז' ימים כדכתיב [ויקרא טו] כי יזוב זוב דמה ימים רבים ודרשין (במ"כ פ' מנורע"ט) ימים שנים רבים שלשה: **קירבה ראייתה.** ביום אחד טהורה מטומאת שצעה אלא שומרת יום כנגד יום: **הרי הוא אומר וזאת נזרה.** ומשום גזירת הכתוב הוא דלא דרשין ק"ו: **הזב צדאיו.** דכתיב צדאי קרף וזב תלתא ז' ומני וכתיב טומאתו היא דמשמע צדאי ג' היו טמא וכתיב זאת דמשמע אין לך אלא מה שכתוב בו ז' צדאיות ולא זכר ג' ראיות כתיב וממעט ראיות לזבה: **ממעט ימים.** צתמיה: אלא **לחורה.** שאם חזר לאחר העדלתו שלש ימים שראה שוריים ולא נגמ' עשה למומו: **כרבי יודה.** דמתני': **נימוקו עמו.** טעמיו וראיותיו עמו: **לייעודי תורא.** ולמעוטי היכא דנגמ' ביום אחד: או ליעודי גברא. ליעד בעל השור צעין שלשה ימים: **בחד יומא.** והעידו על שלש גניחות של ג' ימים: **אי אמרת.** לא צעין ג' ימים אלא ליעודי תורא ולמעוטי קירב גניחותיו הא מיעד דליחוק צניעות: **השפא הוא דקמסדהו צי.** כל שלשתן הכיתות צאו ביום אחד והתורה אמרה שלשה ימים: **הוועד צבעלו.** ואין עדות אלא צב"ד: **הרי כאן ג' עדויות.** שאם צטלה אחת מהם לא צטלו השמים ומשלים עתה חצי נוק אלא לא צטלה הרי הוא מועד: **וכן עדות אחת להומא.** שהרי על ידי שלשתן הוא מועד הלכך עדות אחת הן לכך שאם נמלאת כת ראשונה וזוממת הוא פטור מלשלם על הגניחה ושלשית אלא חצי נוק: **וכן.** הוומתין: פטורין. מתשלומי גניחה שלשה ואע"פ שהן היו גורמים לו לשלם עליה ג"ש פטורין שאין העדים משלמין ממנו עד שיוזמו כולן: **כולן חייבין.** לשלם ה"ח"ג של העדלת גניחה שלשית צין כולן וזל תמות משלמים שני עדים האחרונים שהעידו עליה: **אי אמר גברא ביום אחד מועד מני לאוקומא כשצאו כולן ביום אחד שהצבאין נוק שלישי העיד על ג' גניחות של ג' ימים ומשום הכי שייכי קמאי צד העדלה שרגלים לדבר אכן לחיובי פלגא נוקא אמינן מקמייתא ולא לשייה מועד דודאי הני הביאין ומה לו ולנגיחות הראשונות אלא כדי ליעודו ובהדי הדדי אמו:**

והר"ר עזריאל פי' דאיכא צניעות דלא ציינו דרריש לא ישמרנו לנגיחה ד' לא משלם נוק שלם עד יום ד' דלא ישמרנו הוי יום ד' דומיא דתמול שלשום אכל לרבה דלא כתיב גניחה ד' אפילו נגמ' ד' צב"ד חייב וקשה למאי דפי' דלא משלם צרביעית ג"ש אפי' למ"ד ליעודי תורא אלא"כ העידו צבעלים צניעות ג' דאמרין לקמן צפרק שור שנגמ' ארצעה וממשה (דף מ"א. וש"ס) וכי מאחר דממס קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ומשני כגון שהומו וזוממי וזוממין ופריך הניחא אי ליעודי תורא שפיר אלא אי ליעודי גברא צעין מני אמר ליה לא הוה ידענא דתוראי נגמן ולפי מה שפיר' אפילו אי ליעודי תורא נמי לא חמי שפיר וי"ל דלכתמילה כשהומו השלם כיתות לקחו הצעלים את השור וכשצאו וזוממי וזוממין והעידו צבעלו צצית דין לא הספיקו לנגמור את דינו עד שנגמ' גניחה ד' צעוד שהיה צצית צעלו וכמ"ד גומרין דינו של שור שלא צפניו והו"מ למפרך הניחא למ"ד גומרין אלא צלאו הכי פריך שפיר הניחא אחר ור"ת מפרש שאין נאסר על ידי גמר דין כל זמן שהו"מ קיים * ועדיין שלו הוא * עד לאחר סקילה או לאחר שחיטה והשתא חמי שפיר אפי' נגמר דינו ואח"כ נגמ' והא דקתמי לקמן צצרייתא נמלאת כת שלשית וזוממת כולן חייבין אע"ג דעדיין לא חייב נוק שלם מכל מקום כיון שמיעדין אותו וממילא מתחייב נוק שלם צרביעית כשהומו צריכין לשלם כפי מה שתעלה גניחה ד' כשיגמ' אע"ג דצפרק הנחנקין (פסח"ד"ן דף פ"ו.) אמר ערבי גניחה צצפת שהומו ועדי גניחה ראשונה של צן סורר אין נהרגין המס לאו משום דיכול להיות שלא יצאו לניס חיוב פטורין להו אלא התם משום דמנו למימר להלקותו צצנו ועדי גניחה צצפת שהומו לוקין דלפירש התם צקונטרס אכל הכא ע"כ לא צאו כי אס ליעודו ולחייבו נוק שלם כשיגמ' גניחה ד' דכמטיק ואולי דלא מנו למימר לחיובי פלגא נוקא קאמינן ח"כ"כ אין חייבין אלו הכיתות אלא צמה שעשאו מועד ואומדן כמה נפחת שורו מדמיו ולא צריכא השתא לנגיחה רביעית כלל:

הרי הוא אומר וזאת. ואם תאמר כל שכן השתא דאיכא למימר תוכיח דמיעט קרף צהדי' וי"ל דה"ק דהתם גלי קרף דלא שייכא התם סכרף של קירוב וריחוק שאין הם טעם תלוי משום דמוחקת צכך

רואה אלא דגזירת הכתוב הוא דבשלשה ימים היא זכה אפי' אם יצא אליהו ויאמר ודאי לא תראה עוד: **ודל"מא** למעוטי זב בימים. ולא צעין למימר אכל לא זכה מראיות דאם כן לשמוק מוחאת אי נמי המקשה סמך אהיקישא וכדפריך צסמון מה ראית: **קאי בראיות ממעט ראיות.** תימה ארצעה קאי צוז ממעט ז' קאי צוז ממעט זכה דדרשין צצ"ק דשחיטת חולין (דף כד. וש"ס) שאין הלויס פסולים צמומים דכתיב וזאת אשר ללוים ואין אחרת ללוים ויש לומר דהתם נמי הוה דרשין וזאת ללוים ולא לכהנים שאין שנים פוסלין צכהנים אלא משום דדרשין ליה מאשר ללוים: **אנא** כרבי יוסי ס"פ. והא דלא קאמר הלכה כרבי יוסי משום דניחא ליה למנקט תנאי דמתנימין: **אי** ליעודי גברא. לא שיהא מועד לצעוד צהתראות דאם כן לא היה מתחייב עד גניחה של חמישית ג"ש אלא ליעודי שידעו צכל פסם שנגמ' שורו וישמרנו: **תלתא** כיתי עדים. לאו דוקא דהוא הדין כת אחת: **השתא** הוא דקמסדהו ונראה ב"י. תימה לר"י ט"ד מ"מ קנס לא הוי אפי' למ"ד (לעל דף ע"ו). פלגא נוקא קנסא דמני נגמ' שלם גניחות יאל' מוחקת שימור ונראה לתרץ דאין חצי נוק חלוק קנס דהוי קנס צמד דוכמא הוי קנס צכל דוכמי כדאשכחן גצי שלשים של עבד דאפי' העבד שוה שלשים לא פחות ולא יותר מכל מקום הוי קנס ואי מודה ציה מיפטר:

בפני ב"ד. זהו מסכרף דמי יקבל עדות אס לא צפני צית דין: **הרי כאן שלש עדויות.** לענין שלם אחין ואחד מן השוק מנטרף עמהן: לימרו

כד.

והר"ר עזריאל פי' דאיכא צניעות דלא ציינו דרריש לא ישמרנו לנגיחה ד' לא משלם נוק שלם עד יום ד' דלא ישמרנו הוי יום ד' דומיא דתמול שלשום אכל לרבה דלא כתיב גניחה ד' אפילו נגמ' ד' צב"ד חייב וקשה למאי דפי' דלא משלם צרביעית ג"ש אפי' למ"ד ליעודי תורא אלא"כ העידו צבעלים צניעות ג' דאמרין לקמן צפרק שור שנגמ' ארצעה וממשה (דף מ"א. וש"ס) וכי מאחר דממס קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ומשני כגון שהומו וזוממי וזוממין ופריך הניחא אי ליעודי תורא שפיר אלא אי ליעודי גברא צעין מני אמר ליה לא הוה ידענא דתוראי נגמן ולפי מה שפיר' אפילו אי ליעודי תורא נמי לא חמי שפיר וי"ל דלכתמילה כשהומו השלם כיתות לקחו הצעלים את השור וכשצאו וזוממי וזוממין והעידו צבעלו צצית דין לא הספיקו לנגמור את דינו עד שנגמ' גניחה ד' צעוד שהיה צצית צעלו וכמ"ד גומרין דינו של שור שלא צפניו והו"מ למפרך הניחא למ"ד גומרין אלא צלאו הכי פריך שפיר הניחא אחר ור"ת מפרש שאין נאסר על ידי גמר דין כל זמן שהו"מ קיים * ועדיין שלו הוא * עד לאחר סקילה או לאחר שחיטה והשתא חמי שפיר אפי' נגמר דינו ואח"כ נגמ' והא דקתמי לקמן צצרייתא נמלאת כת שלשית וזוממת כולן חייבין אע"ג דעדיין לא חייב נוק שלם מכל מקום כיון שמיעדין אותו וממילא מתחייב נוק שלם צרביעית כשהומו צריכין לשלם כפי מה שתעלה גניחה ד' כשיגמ' אע"ג דצפרק הנחנקין (פסח"ד"ן דף פ"ו.) אמר ערבי גניחה צצפת שהומו ועדי גניחה ראשונה של צן סורר אין נהרגין המס לאו משום דיכול להיות שלא יצאו לניס חיוב פטורין להו אלא התם משום דמנו למימר להלקותו צצנו ועדי גניחה צצפת שהומו לוקין דלפירש התם צקונטרס אכל הכא ע"כ לא צאו כי אס ליעודו ולחייבו נוק שלם כשיגמ' גניחה ד' דכמטיק ואולי דלא מנו למימר לחיובי פלגא נוקא קאמינן ח"כ"כ אין חייבין אלו הכיתות אלא צמה שעשאו מועד ואומדן כמה נפחת שורו מדמיו ולא צריכא השתא לנגיחה רביעית כלל:

הרי הוא אומר וזאת. ואם תאמר כל שכן השתא דאיכא למימר תוכיח דמיעט קרף צהדי' וי"ל דה"ק דהתם גלי קרף דלא שייכא התם סכרף של קירוב וריחוק שאין הם טעם תלוי משום דמוחקת צכך רואה אלא דגזירת הכתוב הוא דבשלשה ימים היא זכה אפי' אם יצא אליהו ויאמר ודאי לא תראה עוד: **ודל"מא** למעוטי זב בימים. ולא צעין למימר אכל לא זכה מראיות דאם כן לשמוק מוחאת אי נמי המקשה סמך אהיקישא וכדפריך צסמון מה ראית: **קאי בראיות ממעט ראיות.** תימה ארצעה קאי צוז ממעט ז' קאי צוז ממעט זכה דדרשין צצ"ק דשחיטת חולין (דף כד. וש"ס) שאין הלויס פסולים צמומים דכתיב וזאת אשר ללוים ואין אחרת ללוים ויש לומר דהתם נמי הוה דרשין וזאת ללוים ולא לכהנים שאין שנים פוסלין צכהנים אלא משום דדרשין ליה מאשר ללוים: **אנא** כרבי יוסי ס"פ. והא דלא קאמר הלכה כרבי יוסי משום דניחא ליה למנקט תנאי דמתנימין: **אי** ליעודי גברא. לא שיהא מועד לצעוד צהתראות דאם כן לא היה מתחייב עד גניחה של חמישית ג"ש אלא ליעודי שידעו צכל פסם שנגמ' שורו וישמרנו: **תלתא** כיתי עדים. לאו דוקא דהוא הדין כת אחת: **השתא** הוא דקמסדהו ונראה ב"י. תימה לר"י ט"ד מ"מ קנס לא הוי אפי' למ"ד (לעל דף ע"ו). פלגא נוקא קנסא דמני נגמ' שלם גניחות יאל' מוחקת שימור ונראה לתרץ דאין חצי נוק חלוק קנס דהוי קנס צמד דוכמא הוי קנס צכל דוכמי כדאשכחן גצי שלשים של עבד דאפי' העבד שוה שלשים לא פחות ולא יותר מכל מקום הוי קנס ואי מודה ציה מיפטר:

בפני ב"ד. זהו מסכרף דמי יקבל עדות אס לא צפני צית דין: **הרי כאן שלש עדויות.** לענין שלם אחין ואחד מן השוק מנטרף עמהן: לימרו

חייבין לשלם עד שיוזמו שלשתן, ובענין הזה השנייה והשלישית. ואע"פ שהראשונה כשהומוה פטורה משלם צד המועדות שבגניחה רביעית, משלמת התמות שחייבתו לשלם לראובן עומדת, וכן דין השנייה וכן דין השלישית. אבל אם הומוה אלו הג' כיתות כולן, משלמת הראשונה מה שחייבתו בעדותה לשלם לראובן, והשנייה משלמת מה שחייבתו לשלם לשמעון, והשלישית משלמת מה שחייבתו לשלם ללוי, ושלשתן משלמות, ומשלמות צד מועדות שבגניחה רביעית. ועל זה נאמ' ועשיהם לו כאשר זמם לעשות לאחיו. ופעמים שמשלמות גם צד התמות שברביעית, היכי דמי כגון שהורה בגניחה רביעית וקיימ' לן פלגא נוקא קנסא ואין אדם משלם קנס על פי עצמו, וכיון שחיעירו הללו שהוא מועד נחייב על עדותם. השתא דייקתן מיהא ממתניחא. אי אמרין ליעודי תורא, משכחת לה כגון דאשרידי כחאי כוליהו.

עין משפט

נר מצוה
כ"א מ"י פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הלכה ז' ז'
ע"ב מ"י פ"ו מהלכות אקרי ציאה הלכה ז'
כ"א ג' מ"י פ"ו מהלכות מקץ ממון הל' א'
ע"ב ד' מ"י ש"ס הלכה ז'
ע"ב ה' מ"י פ"ב מהל' עדות הלכה ח'
ע"ב ה' מ"י פ"ב מהל' עדות הלכה ח'

תורה אור השלם

1. וזאת תהיה טמאתו בובבו ר' בשרו את זבוב או דחיתים בשרו מזובו טמאתו הוא:
2. ויהיה בנדחה והיב את זבוב לרוב ולנקבה ולאישי אשר ישב עם טמאה:
3. וישיהם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ובערת דרע מקרבך:
דברים י"ט

רבינו הגנאל

ענה לא הגיד לי ששוריי נגמנו, מעכשיו אשפרנו. ונמצאו ג' הללו כאילו כת אחת הן שכולן ביום אחד באו, ועדין שור זה תם. ת"ש אין השור נעשה מועד עד שיעירו בו בפני בעלים ובפני ב"ד. העידו בו בפני בעלים שלא בפני ב"ד, בפני ב"ד שלא בפני בעלים, אינו מועד עד שיעירוהו בפני ב"ד ובפני בעלים. העידוהו ב' בראשונה ב' בשנייה ב' בשלישית, הרי ג' עדות והם עדות אחת להומא. נמצאת כת אחת וזוממת הרי כאן שתי עדויות הוא פטור והן פטורין כו'. פי' כגון דאתו תרי שהדי אשהירו בפני ב"ד ובפני בעלים דהדין תורא נגמ' תורא דירבון בחד בשבא במקום פל', ואתו אחריני דשמעין במקום פל', ואתו אחריני דבתרין בשבא נגמ' האי תורא תורא דשמעין במקום פל', ואתו אחריני דאשהירו דבתלתא בשבא נגמ' תורא דלוי במקום פל', נעשה השור מועד ומעכשיו כל מה שיגח משלם נוק שלם מן העלייה. נמצאת כת ראשונה וזוממת, כגון שבאו עדים ואמרו לאלו העדים עמנו הייתם בההוא חד בשבא במקום פל' ורוחק מן המקום שהעידו כי ראו העדות באותו מקום יתרו ממלהך יום, בעל השור פטור הוא מלשלם נוק שעדיין לא הומו, וזה דומה לב' עדים שהעידו והומו אחד מהן והאחר לא הומו ששניהן פטורין, ולפיכך אמרה הברייתא והן עדות אחד להומא, כלומ' אין

חייבין לשלם עד שיוזמו שלשתן, ובענין הזה השנייה והשלישית. ואע"פ שהראשונה כשהומוה פטורה משלם צד המועדות שבגניחה רביעית, משלמת התמות שחייבתו לשלם לראובן עומדת, וכן דין השנייה וכן דין השלישית. אבל אם הומוה אלו הג' כיתות כולן, משלמת הראשונה מה שחייבתו בעדותה לשלם לראובן, והשנייה משלמת מה שחייבתו לשלם לשמעון, והשלישית משלמת מה שחייבתו לשלם ללוי, ושלשתן משלמות, ומשלמות צד מועדות שבגניחה רביעית. ועל זה נאמ' ועשיהם לו כאשר זמם לעשות לאחיו. ופעמים שמשלמות גם צד התמות שברביעית, היכי דמי כגון שהורה בגניחה רביעית וקיימ' לן פלגא נוקא קנסא ואין אדם משלם קנס על פי עצמו, וכיון שחיעירו הללו שהוא מועד נחייב על עדותם. השתא דייקתן מיהא ממתניחא. אי אמרין ליעודי תורא, משכחת לה כגון דאשרידי כחאי כוליהו.